

0856166686

Sida 1 (10)

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

Ö 4870-06

meddelat i Stockholm den 17 mars 2009

PARTER

Ombud: Advokat Carl-Johan Vahlén och jur.kand. Jens-Victor Palm

LEGIO Advokatfirma AB

Box 5779

114 87 Stockholm

2. Folksam Ömsesidig Sakförsäkring, 502006-1619

Bohusgatan 14

106 60 Stockholm

Ombud: Försäkringsjurist Eva Stangberg

Samma adress

SAKEN

Skadestånd

Dok.Id 33779

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post: hogsta.domstolen@dom.se	13:15-15:00
		www.hogstadamstolen.se	

**BESLUT OM HÄNSKJUTANDE ENLIGT 56 KAP. 13 §
RÄTTEGÅNGSBALKEN**

Stockholms tingsrätts beslut den 6 december 2006 i mål T 17621-05

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att det hjärtstillestånd som drabbades av den 13 augusti 2000 och följderna av detta inte har någon inverkan på Folksams skyldighet att på grund av trafikolyckan år 1992 betala trafikskadeersättning till henne för inkomstförlust och pensionsförlust.

BAKGRUND

skadades vid en trafikolycka den 20 juni 1992. På grund av de personskador hon då ådrog sig blev hon helt arbetsförmögen. Fordonet hon färdades i vid olyckstillfället var trafikförsäkrat hos Folksam Ömsesidig Sakförsäkring. Folksam har reglerat skadan genom att betala ut trafikskadeersättning för bl.a. inkomstförlust. Skadan är ännu inte slutreglerad.

Den 13 augusti 2000 drabbades plötsligt av ett hjärtstillestånd. Detta medförde nya personskador som i sig var tillräckliga för att också orsaka hel arbetsförmåga. Efter hjärtstilleståndet slutade

0856166686

HÖGSTA DOMSTOLEN

Ö 4870-06

Sid 3

Folksam att betala ersättning för inkomstförlust. Ingen av parterna gör gällande att det skulle finnas något samband mellan trafikolyckan år 1992 och hjärtstilleståndet år 2000.

När väckt talan vid tingsrätten och yrkat att tingsrätten skall förplikta Folksam att till henne utge ersättning för inkomstförlust och pensionsförlust även fortsättningsvis. Till grund för käromålet har hon anfört att hennes skador till följd av trafikolyckan år 1992, vilka oberoende av hjärtstilleståndet år 2000 och dess följder har medfört en hundra procentig arbetsförmåga och därmed en ekonomisk förlust, alltjämt är ersättningsgilla genom det vid skadetillfället år 1992 gällande trafikförsäkringsavtalet med Folksam.

Folksam har bestritt käromålet och som grund härför åberopat att inte är berättigad till trafikskadeersättning för inkomstförlust och pensionsförlust efter det att hjärtstilleståndet inträffat eftersom hon där- efter, även om personskadan i följd av trafik inte hade inträffat, ändå skulle ha varit helt arbetsförmögen till följd av hjärtstilleståndet och inkomst- förlust och pensionsförlust då skulle ha uppstått i alla fall.

Genom beslut den 6 december 2006 har tingsrätten, med stöd av 56 kap. 13 § rättegångsbalken, till Högsta domstolen hänskjutit frågan vilken inverkan hjärtstilleståndet den 13 augusti 2000 och dess följder har på Folksams skyldighet att, på grund av trafikolyckan år 1992, till från nämnda dag utge trafikskadeersättning för inkomstförlust och pensionsförlust – när de båda händelserna saknar samband med varandra och var för

0856166686

HÖGSTA DOMSTOLEN

Ö 4870-06

Sid 4

sig utgör en tillräcklig betingelse för total arbetsförmåga.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd.

Parterna har i Högsta domstolen framfört synpunkter beträffande den fråga som Högsta domstolen skall besvara. De har därvid åberopat rättsutlåtanden, av professor emeritus Bill W. Dufwa och Folksam av professor Marcus Radetzki.

Sveriges Försäkringsförbund har avgett yttrande.

SKÄL

Parterna är överens om att vid trafikolyckan år 1992 ådrog sig personskador som medförde hel arbetsförmåga. Folksam har medgett att hon har rätt till trafikskadeersättning för sina skador ur den trafikförsäkring som Folksam har meddelat. Bolaget har också betalat viss ersättning till bl.a. för inkomstförlust.

Vidare är parterna överens om att den sjukdom som drabbades av den 13 augusti 2000 inte hade samband med trafikolyckan och att sjukdomen, om hon inte redan hade varit arbetsförmögen, i sig skulle ha medfört hel arbetsförmåga.

I enlighet med parternas ståndpunkter är det en utgångspunkt i målet att Folksam har skyldighet att betala trafikskadeersättning till

HÖGSTA DOMSTOLEN

Twisten gäller hur stor ersättning Folksam skall betala för inkomstförlust och pensionsförlust. Genom den hänskjutna frågan vill tingsrätten få veta om – och i så fall hur – den hjärtsjukdom som har drabbats av skall beaktas när tingsrätten bestämmer ersättningen för inkomstförlust och pensionsförlust till följd av trafikolyckan.

Enligt 9 § trafikskadelagen (1975:1410) tillämpas 5 kap. skadeståndslagen (1972:207) i fråga om trafikskadeersättning. I 5 kap. skadeståndslagen finns regler om skadeståndets bestämmande. Enligt 1 § första stycket omfattar skadestånd till den som har tillfogats personskada bl.a. inkomstförlust. Ersättning för inkomstförlust motsvarar enligt paragrafens andra stycke skillnaden mellan den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppbära, om han inte hade skadats, och den inkomst som han trots skadan har eller borde ha uppnått eller som han kan beräknas komma att uppnå genom sådant arbete som motsvarar hans krafter och färdigheter och som rimligen kan begäras av honom med hänsyn till tidigare utbildning och verksamhet, omskolning eller annan liknande åtgärd samt ålder, bosättningsförhållanden och därmed jämförliga omständigheter.

Denna bestämmelse ger uttryck för den s.k. differensmetoden, som alltså skall tillämpas när det avgörs vilket belopp som skall betalas i trafikskadeersättning som ersättning för inkomstförlust. När Folksam hänvisar till denna metod innebär det inte – som har gjort gällande – att bolaget åberopar en omständighet som ligger utanför det meddelade prövningstillståndet. Tvärtom står det Folksam fritt att åberopa en rättsregel som bolaget anser vara tillämplig i målet.

HÖGSTA DOMSTOLEN

Som framgår av den citerade lagbestämmelsen bestäms den inkomstförlust som skall ersättas genom en jämförelse mellan den inkomst som den skadade skulle ha kunnat få om skadan inte hade inträffat (inkomstunderlaget) och den inkomst som den skadade trots skadan har eller borde ha kunnat få eller som han kan beräknas komma att få (den faktiska inkomsten). Utgångspunkten är att den skadelidande genom ersättningen skall försättas i samma ekonomiska situation som om skadan inte alls hade inträffat (se prop. 1975:12 s. 101 och 103).

Twisten i målet gäller frågan hur differensmetoden skall tillämpas, närmare bestämt om personskadan till följd av hjärtstilleståndet skall beaktas vid bedömningen av inkomstförlusten.

En beräkning av inkomstunderlaget blir med nödvändighet hypotetisk. Den avser ett tänkt händelseförlopp som inte har inträffat och som inte kommer att inträffa. Någon exakt beräkning är inte möjlig; det blir fråga om en bedömning som bygger på osäkra faktorer och som oftast inte kan verifieras i efterhand. Även beräkningen av den faktiska inkomsten inrymmer moment av osäkerhet. Bedömningen av inkomstförlusten måste innefatta skälighets- och rimlighetsavvägningar.

Försäkringsförbundet har beträffande fall av det slag som är aktuellt i detta mål lämnat följande upplysningar. Sådana skaderegleringsfall är inte ovanliga hos försäkringsbolagen och den praxis som utbildats bygger på avgörandet i NJA 1950 s. 650. Försäkringsbolagens skadereglering i motsvarande fall, där det föreligger orsakskonkurrens mellan en ansvarsbärande

HÖGSTA DOMSTOLEN

faktor (ett vållande, här trafikolyckan) och en händelse för vilken ingen kan hållas ansvarig (den kasuella betingelsen, här hjärtstilleståndet), innebär att den som är skyldig att utge trafikskadeersättning befrias från skyldigheten att utge sådan ersättning under den tid då den kasuella betingelsen verkar.

Det rättsfall som förbundet åberopar, NJA 1950 s. 650, har endast begränsat prejudikatvärde för den fråga som är aktuell i förevarande mål. Sedan år 1950 har såväl lagstiftningen som andra förhållanden ändrats i väsentliga avseenden. Vidare gällde målet en regresstalan av den skadelidandes arbetsgivare mot Trafikförsäkringsföreningen, som ansvarade för försäkringsfallet. Det kan dock konstateras att utgången i rättsfallet ligger nära vad som skulle bli resultatet vid en tillämpning av dagens regler, om den senare inträffade sjukdomen inte tilläts inverka när inkomstförlusten bestämdes, jfr 5 kap. 3 § skadeståndslagen. Rättsfallet ger inte stöd för försäkringsbolagens praxis. Det finns inte heller något senare avgörande av Högsta domstolen som ger vägledning.

Folksam motiverar sin ståndpunkt – att

rätt till

ersättning för inkomstförlust ur trafikförsäkringen upphör från dagen för den tillkommande sjukdomen – med traditionella kausalitetsresonemang. Sålunda hävdar Folksam att ersättningsskyldighet förutsätter att trafikolyckan är en nödvändig betingelse för inkomstförlusten. När sjukdomen inträffar är det inte längre trafikolyckan utan sjukdomen som föranleder

arbetsoförmåga och då är det enligt Folksam inte rimligt att hennes försörjning skall tillgodoses genom trafikskadeersättning. Vidare sägs att sjukdomen tillhör den normala bakgrunden till inkomstförlusten, som

HÖGSTA DOMSTOLEN

själv har att svara för. Folksam gör också gällande att skadeståndsberäkningen är en dag för dag pågående process som påverkas av yttre omständigheter i både höjande och sänkande riktning innan den slutliga ersättningen kan beräknas och fastställas.

Dessa argument framstår inte som omedelbart avgörande. Till en början är det ovedersägligt – som har framhållit – att hon till följd av trafikolyckan redan var helt arbetsoförmögen när hon drabbades av sjukdomen. Det kan ifrågasättas om det är rimligt att Folksams ersättningskyldighet skall upphöra därför att det tillkommer en sjukdom som inte ändrar den arbetsförmåga som redan hade uppkommit till följd av trafikolyckan. Vidare anses den omständigheten att det tillkommer en ny ansvarsbärande faktor inte inverka på ansvaret för en redan förefintlig ansvarsfaktor och det är inte självklart att en inträffande kasuell faktor skall behandlas annorlunda. Vilka händelser som hänförs till "den normala bakgrunden" kan också framstå som godtyckligt. Gentemot vad Folksam anför om skadeståndsberäkningen som en dag för dag pågående process kan slutligen hävdas att skadan kan anses vara "färdig" redan när personskadan har uppkommit eller arbetsförmågan har inträtt och att den uppkommande inkomstförlusten därefter får beräknas med utgångspunkt i denna arbetsförmåga utan beaktande av senare kasuella händelser som inte påverkar den redan uppkomna arbetsförmågan.

Kausalitetsresonemang av det slag som Folksam anför ger således knappast någon ledning vid ställningstagandet till den fråga som tingsrätten har hänskjutit till Högsta domstolen. Avgörande får i stället bli mer praktiskt in-

HÖGSTA DOMSTOLEN

riktade överväganden och rimlighetsbedömningar.

Visserligen har Försäkringsförbundet framhållit att sådana skaderegleringsfall som det förevarande inte är ovanliga hos försäkringsbolagen. Det kan emellertid inte antas att en sådan ordning som före-
språkar skulle få några mer besvärande konsekvenser för försäkringsbolagen. För skaderegleringen torde det snarast innebära en förenkling, om kasuella faktorer inte behöver beaktas på det sätt som följer av Folksams ståndpunkt.

Det kan för övrigt noteras att det redan av lagen framgår att en kasuell faktor inte kan beaktas till nackdel för den skadelidande i en omprövningssituation där ersättning för framtida inkomstförlust har fastställts i form av ett engångsbelopp, eftersom en sådan ersättning inte får sänkas.

För den skadelidande innebär en ordning i enlighet med Folksams ståndpunkt uppenbara nackdelar. En inträffad sjukdom medför då att den skadelidande går miste om den trafikskadeersättning avseende inkomstförlust som annars skulle ha utgått. Denna ersättning har många gånger avgörande betydelse för den skadelidandes ekonomiska trygghet. Att den skadelidande på grund av sjukdom utan egen förskyllan skulle förlora sin rätt till trafikskadeersättning trots att arbetsförmågan inte har ändrats kan uppfattas som orimligt. Det kan inte uteslutas att vissa skadelidande på grund av denna risk skulle underlåta att söka vård.

Det anförda leder till slutsatsen att hjärtstilleståndet och dess följder inte bör

påverka Folksams skyldighet att utge trafikskadeersättning för inkomst-
förlust och pensionsförlust till på grund av de skador
hon drabbats av i följd av trafikolyckan år 1992.

Den hänskjutna frågan skall besvaras i enlighet med det anförda.

Gertrud Lennander Dag Victor Severin Blomstrand

Per Virdesten Anna Skarhed

Anna Flodin

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander, Dag Victor,
Severin Blomstrand (referent), Per Virdesten och Anna Skarhed
Föredragande revisionssekreterare: Anna Flodin

Fotokopians överensstämmelse
med originalet intygas:

Anna Flodin

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 7

SAMMANFATTNING
M. HÄNSKJUTANDE
2006-12-06

Mål T 17621-05
Aktbil 47

RÄTTEN
Tingsfiskalen Claes Almberg

PARTER

Kärande

Ombud: Advokaten Carl-Johan Vahlén, Box 5779, 114 87 Stockholm

Svarande

Folksam ömsesidig sakförsäkring, 502006-1619, Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm
Ombud: Försäkringsjuristen Eva Stangberg, samma adress

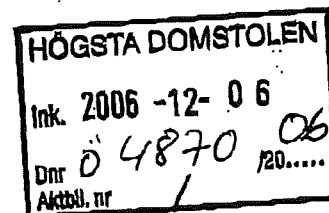
SAKEN

Trafikskadeersättning; nu fråga om hänskjutande enligt 56 kap. 13 § rättegångsbalken

MÅLET

Bakgrund

arbetade som distriktssköterska. Vid en trafikolycka den 20 juni 1992 ådrog hon sig personskador och har sedan dess varit arbetsförmögen och sjukskriven i princip hela tiden. Fordonet hon färdades i vid olyckstillfället var trafikförsäkrat hos Folksam, som reglerade skadan genom att betala ut trafikskadeersättning för bl.a. inkomstförlust. Den 13 augusti 2000 drabbades plötsligt av ett hjärtstillestånd, vilket medförde nya personskador. Folksam upphörde med regleringen då bolaget menade att från denna dag skulle ha varit arbetsförmögen även trafikskadan förutan och det därför inte längre fanns någon trafikskadebetingad inkomstförlust. Frågan prövades av Trafikskadenämnden, som delade Folksams uppfattning. arbetsförmåga var total när hjärtstilleståndet inträffade och är så fortfarande. Ingendera parten gör gällande att det finns ett samband mellan trafikolyckan 1992 och hjärtstilleståndet 2000.

Dok.Id 297866

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Fleminggatan 14

Telefon
08-657 52 14

E-post:
stockholms.tingsratt.avdelning7@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax
08-657 52 95

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-12:00
13:00-15:00

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 7SAMMANFATTNING
M. HÄNSKJUTANDEYrkanden m.m.

har yrkat att tingsrätten skall förplikta Folksam att till henne utge en ersättning om 371 176 kr avseende förlorad arbetsinkomst för tiden 13 augusti 2000 till och med 31 december 2004 jämte viss ränta på beloppet, samt en *indexreglerad årlig livränta* om 107 687 kr avseende framtida inkomstförlust för tiden 1 januari 2005 fram till dess hon fyller 65 år, och därefter livsvarigt enligt det senaste cirkuläret från Trafikskadenämnden avseende beräkning av pensionsförlust.

Folksam har bestritt yrkandena, men vitsordat dessa som skäligen i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Grunder

har till stöd för sina yrkanden åberopat att hennes skador till följd av trafikolyckan 1992 – vilka oberoende av hjärtstilleståndet 2000 och dess följder har medfört en hundra procentig arbetsförmåga och därmed en ekonomisk förlust – alltjämt är ersättningsgilla genom det vid skadetillfället 1992 gällande trafikförsäkringsavtalet med Folksam.

Folksam har gjort gällande att inte är berättigad till trafikskadeersättning för inkomst- och pensionsförlust för tiden fr.o.m. den 13 augusti 2000 på grund av personskada i följd av trafik den 20 juni 1992 och har till stöd för detta åberopat att hon från den förstnämnda tidpunkten, även om personskadan i följd av trafik inte hade inträffat, ändå skulle ha varit helt arbetsförmögen till följd av hjärtstilleståndet och att inkomst- och pensionsförluster då skulle ha uppstått i alla fall.

Handläggningen

Under beredningen av målet har sålunda en rättsfråga väckts om försäkringsgivarens ersättningsansvar i händelse av konkurrerande skadeorsak. Målet, vars sakförhållanden

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 7SAMMANFATTNING
M. HÄNSKJUTANDE

tingsrätten i samråd med dessa. Handläggningen av målet som helhet närmar sig sitt slut. Förutsättningarna för ett hänskjutande får därmed anses vara uppfyllda.

Slut

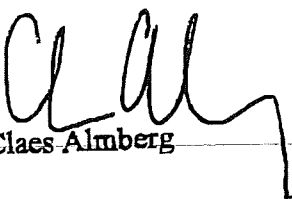
1. Tingsrätten hänskjuter följande fråga till prövning av Högsta domstolen.

Vilken inverkan har hjärtstilleståndet den 13 augusti 2000 och dess följd på Folksams skyldighet att, p.g.a. trafikolyckan 1992, till nämnda dag utge trafikskadeersättning för inkomstförlust och pensionsförlust - när de båda händelserna saknar samband med varandra och var för sig utgör en tillräcklig betingelse för total arbetsförmåga?

2. Tingsrätten förklarar målet vilande i väntan på Högsta domstolens svar.

Beslutet får inte överklagas.

På tingsrättens vägnar

Claes Almberg